

GEDENKWAARDIGHEDEN

UIT DE

GESCHIEDENIS VAN GELDERLAND,

DOOR

ONUITGEGEVENE OORKONDEN

OPGEHELDERD EN BEVESTIGD;

DOOR

Is. An. Nijhoff,

KORRESPONDENT DER TWEDE KLASSE VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT VAN
KUNSTEN EN WYETENSCHAPPEN, OPZIGTER VAN HET PROVINCIAAL
ARCHIEF VAN GELDERLAND.

TWEEDE DEEL.

REINALD III. EN EDUARD,
HERTOGEN VAN GELRE.

HET AFBEELDINGEN.

TE ARNHEM, BIJ

I S. A N. N I J H O F F.

1833.

allen luden, mit desen openen bryeve, dat in den jaer ons Heren dusent dryehondert neghen ende veertich des zatersdaechs na alreheylighen daghe, rekende ons her Walrauen van Valkenburg (*) here van Herpen ende van Asperen, onse lyeue neue, van den drossaet ampt in onsen lande van Monfort ende van Ruermunde, van des diinsdaechs na sente Victoers daghe int jaer van acht ende veertighen thent des zatersdaechs na alreheylighen daghe vorscr. Voert rekende ons die selue heer Walrauen des zatersdaechs na sente Scholastiken daghe int jaer van een ende vijftighen van den drossaet ampt vorscr., van des zatersdaechs na alreheylighen daghe in den jaer van neghen ende veertich thent op sente Pouwels auont conuersio in den jaer van een ende vijftich. Ende alle siin wtgheuen van beyden rekeninggen vorscr. teghen siin opboren te zamen gherekent ende gheslicht (*), so bliue wi hem schuldich van desen rekeninggen vyf dusent vier hondert seuen ende dertich pont vijftien schillingge ende twe penningge cleyne payments als ghengge ende gheue is; mede ingherekent sinen principael bryef, dyen hi heeft op dat drossaet ampt vorscr. Welke rekeninggen ghescheyt siin in teghenwordicheyt ons raets ende vryende tot Arnein, alse heren Mathijs van Kessel, heren Jacobs van Ambe, heren Bernts van Galen, riddere, des dekens van Zutphen, Vden van Mekerem, Gherart Vullincs ende onser ghesworenre clerke. In orconde des bryefs bezeghelt mit onsen zeghel. Ghegeuen int jaer ons Heven M. CCC. een ende vijftich, des zatersdaechs na sente Scholastiken daghe vorscr. *Data autem haec per copiam sub sigillo domini Johannis dicti Boen praesenti gerentis vices curati ecclesiae de Herpen.*

Naar den oorspronkelijken perkamenten brief, No. 534, bevattende een gelijktijdig afschrift, met een zegel in groen was gesterkt.

No. 50. *Reinald hertog van Gelre verpandt den tol te Tiel en te Herwarden aan Otto van Tiel Wenemars zoon en zijne medestanders.*

24 Februarij 1351.

Wi Reynout bi der ghenaden Goeds hertoghe van Ghelren ende greue van Zutphen doen kont ende kenlijc allen luden mit desen openen brieue, dat wi, bi rade ende goet-

(*) *Walrauen van Valkenburg*] Hij was de zoon van Jan van Valkenburg heer van Borne en Sittat, die ons in eenige oorkonden van het jaar 1344 voorkomen is, en staat ook onder de getuigen van het verdrag tusschen hertog Willem van Beijeren en hertog Reinald, van den

3 November 1348. Zijne moeder was Maria vrouwe van Ravestein en Herpen. Zie SUTMANS, *Trophées de Brabant*, t. I. p. 484-486.

(*) *gheslicht*] Dat is: effen gemaakt, verreffend.

dunken ons raets ende onser vriende, verpacht hebben, ende vyt ghegheuen, verpachten ende vytgheuen, mit desen tieghenwordighen brieue, Otten van Tyele, heren Wenemaers sone van Tyele, ridders, wileneer was ⁽¹⁾, Gysebrechte vten Assengate, Johanne Spane, ende Conrart, Coene Gheylen soens sone, onse alinghe ende ghehele tollen, tot Tyele ende tot Herwarden, mit alle haren toebehoeren, grote ende kleyne, omme ene seker summe van ghelde, alse omme vier ende twijntich hondert goeder auder guldenre schilde, der munten skeysers van Romen, of skonincs van Vrancrike, guet van goude ende swaerghenoech van ghewichte, die si ons, in ghereden ghelde, op die tollen vorscr. gheleent hebben, ende wael betaelt, ende voert in onsen nutte ende vrber ghewant ⁽²⁾ sijn ende ghekeert, in deser manieren, dat sij alle verualle ende opkominghe, van allen gæde, dat tolbaer is, ende dat voer die vorscr. onse tolln, op ende neder, varen ende gaen sal, hebben, hessen, ende bueren suelen, ende in haren nutte ende vrber voert te weynden ende te keren, sonder minringhe ende afslaghe dier vier ende twijntich hondert schilde vorscreuen. Voert soe hebbe wi hem ghelaeft, ende ghelauen in goeden trouwen, dat noch wi noch nyemant van onser weghe, sij ⁽³⁾ vyt den vorscr. tolln tot Tyele ende tot Herwarden niet ontsetten noch vytloessen en suelen, van sente Peters daghe ad cathedram neest comende ouer een jaer, ende of wi sij dan vytloessen ende ontsetten willen, so sule wi, ende ghelouen hem, ten yersten, in ghereden ghelde, eer wi sij ontsetten, die vier ende twijntich hondert aude schilde vorscr. te betalen, ende te leueren, in onser stat tot Tyele, op sente Peters dach ad cathedram, of binnen viertinnachten daer nae, ende alle jare op sente Peters dach vorscr. daer na neest volghende, of binnen viertinnachten daer na alse vorscreuen is, soe moeghe wi se luessen, ende besudden ⁽⁴⁾, omme die vier ende twijntich hondert aude schilde vorscr. Mer of wi des niet en deden binnen der vorge. tijt, soe suelen sij bliuen sitten voert in hebbinghe ⁽⁵⁾ ende ophoringhe der tolln vorscreuen, dat jaer vyt, ende voert van jare te jare, thent ter tijt dat wi sij daer vytloessen, als hier voer bescreuen is. Voert soe hebbe wi sij ghelaeft, ende ghelouen in goeden trouwen, te handen ende te beschirmen, rustelic ende yredelic, in den vorge. tolln, tieghen alle die ghene, die daer op te segghen ende te spreken hebben, behaudelic den here van Ysenborch sijne gulden, die hi jaerlics daer vyt heeft, na beheltenis sijne brieue. Voert soe moeghen sij tolnere ende versienre ⁽⁶⁾ setten ende ontsetten, na alle haren wille,

=====

(¹) *wileneer was*] Dat is: wijlen, die weleer was. — Volgens het *Chron. Tiel.* p. 357, werd heer Wenemar in het jaar 1350 te Nijmegen om het leven gebracht.

(²) *ghewant*] Deelwoord van het volgende *weynden*, d. i. aanwenden. — *Vrber* is hetzelfde, als het meermalen voorkomende *ouber*, d. i. nut, voordeel, behoef.

(³) *sij*] Dat is: hen.

(⁴) *besudden*] Hetzelfde, als het voorgaande *luessen*, gelijk het ons ook hier voor, bl. 47 aant. 2, voorkwam.

(⁵) *hebbinghe*] Dat is: bezit.

(⁶) *versienre*] De hier bedoelde ambtenaren werden later *bestieners* genoemd.

diewile dat si die vorscr. onse tollcn onderhebben, ende die sūele wi beschirmen, rüste-
lic ende vredelic, ghelijc ons selfs ghesijnde. Voert soe en sūele wi sij, noch haerre en
gheen van hem (*), of die ghene die si van haerre weghe setten in die vorgcn. tol-
len, omme enichs kiuens, of vechtens, of omme enichs ongeuals wille, dat hem gheschicn
of gheuallen mochte, niet vyt setten, noch doen en moeghecn vyt den tollcn vorscreuen,
mer wi sūelen si daer inne hauden ende beschirmen, rústelic ende vredelic, alse vor-
screuen is. Alle arghelist vyt ghescheyden tot' allen punten ende vūrwarden vorscr. In
orconde ende stedicheyt des, hebben wi onsen segel aan desen brief doen hanghen. Ghe-
schiet ende ghegheuen int jaer ons Heren dusent driehondert ene ende vijflich, op sente
Mathijs dach des Apostels.

Naar den oorspronkelijken perkamenten brief, N°. 1283,
gesterkt met een uithangend zegel in rood was.

N°. 51. *Dirk van Enghuizen, Willem Lerink, Jan de Gruiter en Gerrit
Godschalks zoon bekennen, voor Alard van Kamphuizen, Roelof
Schonijns, Willem van Ubele en Roelof Everts zoon, bij heer
Henrik van Middagten borg gebleven te zijn.*

17 Maart 1351.

Int iaer ons Heren dusent dryehondert ene ende vijflich, op sente Gertrude dach, te
midden Merte.

Aan den oorspronkelijken perkamenten brief, N°. 2459,
gesterkt geweest zijnde met vier uithangende zegels,
is thans alleen nog het tweede en het vierde in groen
was overig.

N°. 52. *Serijs van Baak Jans zoon erkent, voor 100 mark Brabands, binnen
den lande van Bredevoort te beleggen, leenman geworden te zijn des
hertogs van Gelre.*

27 Maart 1351.

Allen luden, die desen sullen sien off hoeren lesen, doe ic Serijs Janssoen van Baeck
cont ende kenlic, mit desen briueu, want ic, mijne knecht, mijns vaders knecht ende

(*) *sij, noch haerre en gheen van hem*] Dat is: lie, noch gien' lunnert.